

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

■ पृष्ठ-3 ■ वर्ष-4 ■ अङ्क-21

1

21.11.2024 गुरुवारः वि.सं. २०८१ मार्गशीर्षकृष्णषष्ठी मार्गशीर्ष 06 प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

गुयानादेशस्य संसदं सम्बोधयिष्यति
भारतस्य प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी गतसायंकाले जॉर्जटाउननगरे गुयानादेशस्य राष्ट्रपतिना डॉ. मोहम्मद इरफान अली इत्यनेन सह वार्तालापं कृतवान्। वार्तायाः अनन्तरं अनेकानि सन्धिपत्राणि हस्ताक्षरितानि अभवन्। प्रधानमन्त्री त्रिदिवसीययात्रार्थं गुयानादेशं सम्प्राप्तवान्। तत्र तस्य स्वागतं विमानस्थानके एव स्वयं राष्ट्रपतिना अली इत्यनेन द्वादशतोष्यधिकैः मन्त्रिमण्डलमन्त्रिभिः सह कृतम्। प्रधानमन्त्री मोदी द्वितीयकेरिक्कॉम-भारतशिखरसम्मेलने अपि भागं ग्रहीष्यति, केरिक्कॉम-सदस्यदेशानां नेतृभिः सह च उपवेशनं करिष्यति, यद्धि भारतस्य क्षेत्रैः समं दीर्घकालिकमैत्री अपि अधिकं वर्धयितुं शक्यते। अद्य प्रधानमन्त्री गुयानादेशस्य संसदं सम्बोधयिष्यति। सः भारतीयप्रवासिनाम् सभां अपि सम्बोधयिष्यति। भारतस्य गुयानादेशेन सह स्वास्थ्य-संपर्क-नवीकरणीयशक्ति जल-चेत्यादिषु क्षेत्रेषु दीर्घकालीना विकासार्थिकी सहभागिता अस्ति। यात्रावधौ गुयानादेशः प्रधानमन्त्रिणे नरेंद्रमोदिने स्वस्य सर्वोच्चं राष्ट्रियपुरस्कारं "द ऑर्डर ऑफ एक्सीलेंस" इति प्रदास्यति। बार्बाडोस प्रधानमन्त्रिणे बार्बाडोस इत्यस्य-ऑर्डर ऑफ फ्रीडम् इति प्रतिष्ठितं मानदपुरस्कारं प्रदास्यति। कतिपर्यदिनानि पूर्वं डोमिनिकादेशेन श्रीमोदिनः कृते सर्वोच्चः राष्ट्रियपुरस्कारः- "डोमिनिका अवॉर्ड ऑफ ऑनर पुरस्कारः" अपि घोषितः आसीत्।

रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः
लाओसस्य त्रिदिवसीय
यात्रायां प्रवर्तते

आसियान क्षामन्त्रिणां सभायां एडीएमएम-प्लस इत्यस्मिन् भागं ग्रहीतुं रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः लाओसस्य त्रिदिवसीययात्रायां प्रवर्तते। समागमे सः क्षेत्रीय-अन्ताराष्ट्रियसुरक्षाविषयेषु सभाम् अपि सम्बोधयिष्यति। एडीएमएम इति आसियानदेशानां सर्वोच्चं रक्षापरामर्शात्मकं सहकारी च तन्त्रम् अस्ति। एडीएमएम-प्लस इति आसियानसदस्यदेशानां ब्रुनेई, कम्बोडिया, इन्डोनेशिया, लाओस,मलेशिया, म्यांमार, फिलिपिन्स, सिङ्गापुर, थाईलैण्ड, वियतनाम भारत-अमेरिका-चीन-रूस-जापान-दक्षिणकोरिया चेत्यादीनाम् अष्टानां संवादसहभागिनाम् एकः मञ्चः अस्ति। एडीएमएम-प्लस-मन्त्रिणः आसियानदेशानाम् अन्यदेशानां च सहकार्यं सुदृढं कर्तुं प्रतिवर्षं मिलन्ति।

आतङ्कवादिनाम् आक्रमणेन कम्पितः पाकिस्तानः, २४
होरासु द्वितीया प्रमुखा घटना, १७ सैनिकाः मृताः।

हिमसंस्कृतवार्ता:-नरेशमलोटिया।

पाकिस्ताने आतङ्कवादिनाम् आक्रमणानां शृङ्खलायाः स्थगनं न दृश्यते। अद्यैव खैबरपख्तूनख्वाप्रान्तस्य बञ्जक्षेत्रे आत्मघातीप्रहारेण पाकिस्तानसेनायाः १७ सैनिकाः प्राणान् त्यक्तवन्तः। एतत् आक्रमणं तदा जातम्। यदा एकः आतङ्कवादी विस्फोटकयुक्त-वाहनेन सेनायाः निरीक्षणचौकी इत्यत्र प्रहारं कृतवान्। अस्य आक्रमणस्य अनन्तरं क्षेत्रे आतङ्कः अभवत्।

आक्रमणं कथं जातम्?

एतत् आक्रमणं बञ्जक्षेत्रस्य माली खेलचौकी इत्यत्र अभवत्। आतङ्कवादी चेकपोस्ट इत्यस्य समीपे विस्फोटकैः पूर्णं वाहनम् आदाय विस्फोटितवान्। विस्फोटे चेकपोस्ट इत्यनेन सह अनेकानि सैन्यवाहनानि अपि नष्टानि अभवन्। अस्मिन् आक्रमणे १० पाकिस्तानीसेनायाः २ फ्रंटियर कांस्टेबुलरी इत्यस्य च सैनिकाः प्राणान् त्यक्तवन्तः। एतत् विहाय अन्ये ७ जनाः घातिताः सन्ति। आक्रमणस्य अनन्तरं तत्क्षणमेव आतङ्कवादिनः चेकपोस्ट इत्यत्र अपि गोलीकाण्डं कृतवन्तः, परन्तु पाकिस्तानस्य सुरक्षाबलेन प्रतिकाररूपेण ६ आतङ्कवादिनः मारिताः। अस्य आक्रमणस्य उत्तरदायित्वं हाफिजगुलबहादुरसमूहेन स्वीकृतम् अस्ति। अस्मात् आक्रमणात् पूर्वमपि खैबरपख्तूनख्वाप्रान्ते पाकिस्तानसेनायाः

उपरि आक्रमणम् अभवत्, तस्मिन् आक्रमणे ८ सैनिकाः मृताः, १ आतङ्कवादिनः अपि मृताः आसन्। अस्याः घटनायाः उत्तरदायित्वं तहरीक-ए-तालिबान-पाकिस्तानदेशः स्वीकृतवान् आसीत्।

पाकिस्ताने आतङ्कवादिनां
घटनानां वृद्धिः

आतङ्कवादिनां घटनानां वृद्धेः पृष्ठतः मुख्यकारणम् अफगानिस्तानदेशे तालिबानसङ्घस्य सत्ताप्राप्तिः इति कथ्यते। २०२१ तमे वर्षे तालिबान-सङ्घस्य काबुलदेशस्य ग्रहणात् परं पाकिस्तानस्य सीमाक्षेत्रेषु आतङ्कवादिनाम् आक्रमणानां वृद्धिः अभवत्।

सर्वकारस्य नूतना रणनीतिः

अधुना एव पाकिस्तानसर्वकारेण बलूचिस्तान-खैबर-पख्तूनख्वादेशयोः आतङ्कवादिनः विरुद्धं बृहत् सैन्यकार्यक्रमस्य अनुमोदनं कृतम् अस्ति। वर्धमानम् अतिवादम्, आतङ्कवादिनाम् आक्रमणानां घटनां च निवारयितुं एतत् पदं गृहीतम् अस्ति।

सुरक्षाविषये प्रश्नाः उत्पद्यन्ते

निरन्तर-आक्रमणानां कारणात् पाकिस्तानस्य सुरक्षानीतिविषये प्रश्नाः उत्थापिताः सन्ति। यदि श्रीग्रामेव आतङ्कवादस्य नियन्त्रणं न क्रियते, तर्हि देशस्य स्थितिः अधिका गम्भीरा भवितुम् अर्हति इति विशेषज्ञाः वदन्ति।

झारखण्डे सार्धसप्तषष्टितोष्यधिकं तत्रैव महाराष्ट्र
सपादाष्टपञ्चाशततोष्यधिकं प्रतिशततायां मतदानम्

हिमसंस्कृतवार्ता:-

महाराष्ट्रराज्ययोः मतदानं सम्पन्नम्। झारखण्डे द्वितीयाय अन्तिमाय च चरणाय द्वादश-जनपदानाम् अष्टत्रिंशदासेनभ्यः मतदानं समनुष्ठितम्। झारखण्डे सार्धसप्तषष्टितोष्यधिकं तत्रैव महाराष्ट्र सपादाष्टपञ्चाशततोष्यधिकं प्रतिशततायां मतदानं जातम्। अवधेयं यत् मतदानं गतदिने प्रातः सप्तवादाने समारम्भः सद्य एव पञ्चवादाने समाप्तम्। एतस्मिन् चरणे अष्टाविंशत्यधिक-पञ्चशतं प्रत्याशिनः नैर्वाचनिकरणे सङ्घर्षरताः सन्ति। झारखण्डस्य मुख्य निर्वाचनाधिकारी के. रविकुमारः मतदातृभिः आग्रहं कृतवान् आसीत् यत् भयेन विना मतदानं कुर्वन्तु इति।

मतदानं सञ्जातम्। मतदानं सप्तवादानेः सायंषड्वादानपर्यन्तं प्राचलत्। महाराष्ट्रस्य मुख्यनिर्वाचनाधिकारी एस. चोकराजिणः सूचितवान् यत् राज्ये भूयोऽपि पञ्चलक्षं यावत् मतदातृकर्मिणः सप्तविंशत्यधिक-चतुश्शतौत्तरेकलक्षं मतदातृकेन्द्राणां प्रबन्धनं कृतवन्तः।

सुभाषितम्

न तथा बलवीर्याभ्यां
जयन्ति विजिगीषवः।
यथा सत्यानृशंस्याभ्यां
धर्मणैवोद्यमेन च।।
अर्थात्- विजय की इच्छा
रखने वाले शूरवीर अपने
बल और पराक्रम से वैसी
विजय नहीं पाते, जैसी कि
सत्य, सज्जनता, धर्म तथा
उत्साह से प्राप्त कर लेते हैं।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest himsanskritvartah Daily
Sanskrit Newspaper every day, write
Hello on 7876636263 Whatsapp number

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवंत कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

गोवाराज्ये समारम्भः
पञ्चपञ्चाशत्तमः भारत-
अन्ताराष्ट्रिय-चलचित्र महोत्सवः

पञ्चपञ्चाशत्तमः भारत-अन्ताराष्ट्रिय-
चलचित्र महोत्सवः गोवाराज्ये
समारम्भम्। इदं भव्यम् आयोजनम्
अस्य मासस्य अष्टाविंशतिदिनाङ्क
यावत् प्रचलिष्यति। गोवाराज्यस्य
मुख्यमन्त्री डॉ. प्रमोदसावंतः
व्यवस्थां समीक्षितुं डॉ.
श्यामाप्रसादमुखर्जी-सभागारस्य
भ्रमणं कृतवान्। सम्भाषमाणः
श्रीसावंतः प्रख्यापितवान् यत्
सर्वविधव्यवस्थाः तत्र सम्पूरिताः।
गतसायं चतुर्वादाने उद्घाटन समारोहः
अभवत्। सूचनाप्रसारण-सचिवः
सञ्जय जाजू इत्येषः अपि सूचितवान्
यत् एतस्मिन् महोत्सवे नैके नवीनाः
कार्यक्रमाः अपि योजिताः।

बज्रचूर्णकस्वामिनां बन्दीग्रहणस्य विषये जयरामठाकुरः मुख्यमंत्रिणं लक्ष्मीकृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः उक्तवान् यत् हिमाचलप्रदेश-भवननिर्माण- श्रमिककल्याणमण्डले पञ्जीकृताः सर्वा पात्रमहिलाः गृहनिर्माणार्थं ४ लक्षरूप्यकाणां आर्थिकसहायतां प्राप्नुयुः। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः विधवाः, विकलाङ्गाः महिलाः, एकलमहिलाः च गृहनिर्माणस्य स्वप्नं साकारं कर्तुम् आर्थिकसहायतां प्रदातुं प्रवर्तयति। मुख्यमन्त्रिणा इदमपि उक्तं यत् हिमाचलप्रदेश- भवननिर्माण-कार्यकर्ता- कल्याणमण्डलं, विवाहार्थं मातृत्वलाभं, शिक्षासहायतां, चिकित्सापरिचर्या, पेंशनं, विकलाङ्गपेंशनं, दाहसंस्कारव्ययः, आकस्मिक- मृत्युनिमित्ताश्रयः, छात्रावाससुविधाः, विधवापेंशनं च विविधाः कल्याणकारीयोजनाः कार्यान्वयति। सः अवदत् यत् गृहनिर्माणार्थं आर्थिकसहायतायां गृहनिर्माणार्थं ३ लक्षरूप्यकाणां अतिरिक्तसहायतां, पाकशाला, शौचालयः, स्नानगृहम् इत्यादीनां आवश्यकसुविधानां निर्माणार्थं एकलक्षरूप्यकाणाम् अतिरिक्तसहायतां च समाविष्टा भविष्यति। एतस्य लाभस्य लाभं प्राप्तुं महिलानां बोर्डे पञ्जीकरणं भवितुमर्हति। विगतेषु १२ मासेषु न्यूनातिन्यूनं ९० कार्यदिनानि पूर्णानि भवितुमर्हन्ति, तेषां वार्षिकायं २.५० लक्षरूप्यकात् न्यूनं भवितुमर्हति। सः अवदत् यत् पात्रमहिलानां कृते आवश्यकपत्रैः सह श्रमाधिकारिणः माध्यमेन अस्याः योजनायाः कृते आवेदनं कर्तव्यं भविष्यति। अनुमोदनानन्तरं वित्तीयसहायता प्रत्यक्षतया लाभार्थिनः वित्तकोषसंख्यासु स्थानान्तरिता भविष्यति।

HP Politics: काङ्ग्रेसस्य प्रति स्वामीभक्तिं प्रदर्शयितुं तथ्यहीनानि वक्तव्यानि ददति राजेन्द्र राणा आशीष शर्मा च

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। भाजपायां सम्मिलितस्य राजेन्द्रराणा, आशीषशर्मा च इत्यनयोः उपरि काङ्ग्रेसनेतृभिः वाक्प्रहारं कृतम्। काङ्ग्रेसविधायकाः सुरेशकुमारः, रंजीतसिंहराणा, कुलदीपसिंहपठानिया च संयुक्तं वक्तव्यं प्रसार्य राजेन्द्रराणा, आशीषशर्मा च स्वामीभक्तिं दर्शयितुं तथ्यहीनवक्तव्यानि ददति इति। सः अवदत् यत् अद्य पुरातनभाजपानेतृणां कृते सर्वाधिकं संकटं एतेभ्यः नूतनेभ्यः भाजपानेतृभ्यः अस्ति तथा च पुरातनभाजपानेतृषु असन्तुष्टेः ज्वाला प्रज्वलितः अस्ति। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खोः नेतृत्वे वर्तमानः राज्यसर्वकारः पूर्णतया स्थिरः अस्ति, पञ्चवर्षीयं कार्यकालं सम्पन्नं करिष्यति इति त्रयः नेताः अवदन्। ते अवदन् यत् भाजपानेतृभिः पूर्वं सर्वकारनिर्माणस्य तिथयः अपि दत्ताः, परन्तु जनसमूहः तेषां ऑपरेशन लोटस अङ्गीकृत्य पुनः काङ्ग्रेसविधायकानां संख्या ४० यावत् अभवत्। सः अवदत् यत् भाजपायाः नूतनाः परामर्शकाः

भाजपां निमज्जयिष्यन्ति। सः अवदत् यत् हमीरपुरस्य भाजपाविधायकः अवैधखननस्य बृहत्तमः तस्करः अस्ति। पूर्वभाजपासर्वकारस्य कार्यकाले हिमाचलप्रदेशस्य हितस्य घोषकरणं कृत्वा डबलडब्लिनसर्वकारेण राज्यस्य धनं लुण्ठितम्। सः अवदत् यत् वर्तमानकाङ्ग्रेससर्वकारेण भ्रष्टाचारस्य द्वारं पिधाय केवलम् एकवर्षं एव २२०० कोटिरूप्यकाधिकं अतिरिक्तं राजस्वम् अर्जितम् अस्ति। एतेन धनेन मुख्यमन्त्री राज्यस्य विभिन्नवर्गस्य कल्याणाय योजनाः निर्माति। सः अवदत् यत् वर्षद्वयात् न्यूनेन समये काङ्ग्रेससर्वकारेण जनसामान्यं दत्तानां १० प्रतिज्ञासु पञ्च प्रतिज्ञा पूर्णाः कृताः।

हिमाचलसर्वकारः महिलाभ्यः गृहनिर्माणार्थं चतुर्लक्षरूप्यकाणि दास्यति मुख्यमन्त्री सुक्खुः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः उक्तवान् यत् हिमाचलप्रदेश-भवननिर्माण- श्रमिककल्याणमण्डले पञ्जीकृताः सर्वा पात्रमहिलाः गृहनिर्माणार्थं ४ लक्षरूप्यकाणां आर्थिकसहायतां प्राप्नुयुः। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः विधवाः, विकलाङ्गाः महिलाः, एकलमहिलाः च गृहनिर्माणस्य स्वप्नं साकारं कर्तुम् आर्थिकसहायतां प्रदातुं प्रवर्तयति। मुख्यमन्त्रिणा इदमपि उक्तं यत् हिमाचलप्रदेश- भवननिर्माण-कार्यकर्ता- कल्याणमण्डलं, विवाहार्थं मातृत्वलाभं, शिक्षासहायतां, चिकित्सापरिचर्या, पेंशनं, विकलाङ्गपेंशनं, दाहसंस्कारव्ययः, आकस्मिक- मृत्युनिमित्ताश्रयः, छात्रावाससुविधाः, विधवापेंशनं च विविधाः कल्याणकारीयोजनाः कार्यान्वयति। सः अवदत् यत् गृहनिर्माणार्थं आर्थिकसहायतायां गृहनिर्माणार्थं ३ लक्षरूप्यकाणां अतिरिक्तसहायतां, पाकशाला, शौचालयः, स्नानगृहम् इत्यादीनां आवश्यकसुविधानां निर्माणार्थं एकलक्षरूप्यकाणाम् अतिरिक्तसहायतां च समाविष्टा भविष्यति। एतस्य लाभस्य लाभं प्राप्तुं महिलानां बोर्डे पञ्जीकरणं भवितुमर्हति। विगतेषु १२ मासेषु न्यूनातिन्यूनं ९० कार्यदिनानि पूर्णानि भवितुमर्हन्ति, तेषां वार्षिकायं २.५० लक्षरूप्यकात् न्यूनं भवितुमर्हति

हिमाचलप्रदेशोच्च- न्यायालयस्य निर्देशाः, सर्वकारस्य अवशिष्टांशस्य ६ कोटिरूप्यकाणि दद्युः संविदाकारः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीय; प्रतिनिधिः। हिमाचलप्रदेश- उच्चन्यायालयेन मध्यस्य संविदाकारतराम् ६ कोटिरूप्यकाणि सर्वकारे निक्षेपं कर्तुं निर्दिष्टवान्। राज्यसर्वकारस्य पक्षे उपस्थितः अतिरिक्तः महाधिक्ता सुशांतकपरेट न्यायालये अवदत् यत् मद्यनीतेः अन्तर्गतं संविदाकारः प्रतिमासं निश्चितराशिं निक्षेपयितुं अर्हति। संविदाकारः मध्यस्य अनुबन्धं प्राप्य एतां राशिं न निक्षिप्तवान्। अस्मिन् विषये कार्यवाहकमुख्यन्यायाधीशस्य तरलोकसिंहचौहानस्य सत्येन वैद्यस्य च विभागापीठेन एषः आदेशः पारितः। एषः विषयः २०२३ तमस्य वर्षस्य अस्ति। राज्यसर्वकारेण मुक्तघोषे संविदाकाराय मध्यस्य द्वौ मात्रकौ आर्बटितौ। तदनन्तरं संविदाकारः नीतेः अन्तर्गतं प्रतिमासं धनं न निक्षिप्तवान्। राज्यसर्वकारेण संविदाकाराय धनं न निक्षेप्य सूचनाः निर्गताः। तदनन्तरं भूमिराजस्वविधानस्य अन्तर्गतं सम्पत्तिपुनःप्राप्त्यर्थं कार्यविधिः आरब्धा। अस्य विरुद्धं याचिकाकर्ता उच्चन्यायालये याचिकाम् अङ्गीकृतवान्। याचिकाकर्तुः पक्षतः न्यायालयं कथितं यत् उपायुक्तः आबकारी राजस्वजनपदं नूरपुरं प्रति पत्रं लिखितम्, यस्मिन् अवशिष्टांशस्य राशिंविषये सूचना याचिता, तस्मिन् दत्ताः गणनाः न मेलन्ति। न्यायालयेन याचिकाकर्त्रेण प्रथमं एतत् धनं निक्षेपयितुं निर्देशः दत्तः। एतस्य अनन्तरमेव न्यायालयः प्रकरणस्य श्रवणं करिष्यति।

कॉप 29- विकसितदेशाः विकासशील- देशानां सहमतप्रतिदबद्धताः पूर्यन्तु- भारतम्

भारतेन विकसितदेशेभ्यः आह्वानं कृतम् यत् ते विकासशीलदेशानाम् अनुकूलवित्त-आवश्यकतानां सम्बद्धाः सहमतप्रतिदबद्धताः पूर्यन्तु। अजरबैजानदेशस्य बाकुनगरे संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य वातावरणपरिवर्तन- शिखरसम्मेलनस्य CoP29 इत्यस्य अवधौ एकस्मिन् वक्तव्ये भारतेन उक्तं यत्, विकासशीलदेशाः वातावरणपरिवर्तनस्य प्रभावाः बहुधा विकसितदेशानाम् ऐतिहासिक- उत्सर्जनस्य कारणेन पीडिताः सन्ति। विकासशीलदेशेषु जनानां जीवनं, आजीविका च संकटे वर्तते। वित्तीयसंसाधनानाम् महत्त्वाकांक्षीप्रवाहस्य तत्कालीनावश्यकताम् प्रकाशयन् भारतेन पृष्ठिः कृता यत् नवीनसामूहिकमात्राकृतलक्ष्यस्य (NCOG) इत्यस्य निम्नवितरणस्य, परिवर्तनशीलानाम् आवश्यकतानाम् अनुकूलतायै तन्वयतायाः अभावस्य, कठोरपात्रतामापदण्डैः सह जटिलस्वीकृत्यप्रक्रियाणां च सम्बोधनस्य आवश्यकता वर्तते।

यदा अस्माकं संस्कृतिः स्वयमेव परिपूर्णा अस्ति चेत् वयं पाश्चात्यसंस्कृत्याः अनुसरणं किमर्थं कुर्मः-डॉ. रत्नेशकुमारत्रिवेदी

भाषाविभाग-उत्तरप्रदेशशासनाधीना स्वायत्तशासी संस्था
उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानम्, लखनऊ

सद्यस्कसंस्कृतभाषाशिक्षणकक्ष्यान्तर्गतम्
समायोज्यते प्रेरणासत्रम्

दिनाङ्कः - 20-11-2024
दिनम् - बुधवारः
समयः - 04:00PM तः 05:00PM

निवेदकप्रशिक्षकाः- दीपमाला, ओमदत्तद्विवेदी, राजनदत्त, विनोदकुमारविपाठिनश्च
सत्रस्य लिंक - <https://meet.google.com/zft-jwbw-hrw>

हिमसंस्कृतवार्ता:- आचार्यदीनदयालशुक्लः 21 नवम्बर। उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानद्वारा निदेशकस्य विनयश्रीवास्तवस्य मार्गदर्शनं संचालितायाः ऑनलाइन- प्रशिक्षण-पाठ्यक्रम- निर्माणयोजनांतर्गते सरलसंस्कृतसंभाषणकक्षायां प्रेरणासत्रस्य शुभारंभः निवेदितया सरस्वतीवन्दनया कृतः। संस्थानगीतिका प्रशिक्षुना स्वागतगीतं छात्रेण च कृता। आगतानाम् अतिथीनां मुख्यवक्तृणां स्वागतं परिचयं च समन्वयकः दिव्यरंजनमहोदयः कृतवान्। सत्रसंचालनं प्रशिक्षकः राजनदत्त कृतवान्। कक्षागत-अनुभवकथनम् अनुराधाशर्मा च अथ च संस्कृतलघुकथां मानवीरायः प्रस्तुतवती च। गीता- ध्यानश्लोकम् आशामहोदया प्रस्तुतवती। प्रेरणासत्रस्य मुख्यवक्ताः श्रीवामदेव-संस्कृतमहाविद्यालयः, बाँदा (चित्रकूटधाम) इत्यस्य संस्कृतविभागध्यक्षाः, डॉ. रत्नेशकुमारत्रिवेदीमहोदयाः ये खलु उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानं लखनऊ इत्यस्य सदस्याः आसन्। तैः स्वकीये वक्तव्ये उपस्थितान् जनान् उक्तं यत् संस्कृतम् अस्माकं भारतीयसंस्कृत्याः निधिर्हस्ति।

अस्माकम् अस्य उपरि गर्वानुभूतिः भवेत् च। अस्य प्रचारः प्रसारः अस्माकं दायित्वमस्ति। यदा अस्माकं संस्कृतिः स्वयमेव परिपूर्णा अस्ति चेत् वयं पाश्चात्यसंस्कृत्याः अनुसरणं किमर्थं कुर्मः? ते स्वकीये वक्तव्ये कानिचित् उदाहरणानि सम्मिलितं कुर्वन्तः प्रशिक्षुकान् बोधितवन्तः यत् अस्माभिः सर्वदा सरलरीत्या अभिनयेन सह वक्तव्यम् च। अन्यान् जनान् अपि संस्कृतं पठितुं प्रेरणीयम्। जनाः संस्कृते रोजगाराणां विषयेषु अपि जागरूकाः करणीयाः।

प्रशिक्षकः ओमदत्तद्विवेदी आगतानाम् अतिथीनां धन्यवादं ज्ञापितवान्। कार्यक्रमेऽस्मिन् उत्तरप्रदेश संस्कृतसंस्थानस्य निदेशकः विनयश्रीवास्तवः, प्रशासनिकाधिकारी जगदानंदझा, दिनेशमिश्रः, योजनाप्रमुखः भगवानसिंहः, प्रशिक्षणप्रमुखः सुधिष्ठामिश्रः, समन्वयकाः धीरजमैठाणी, दिव्यरंजनः, राधाशर्मा, प्रशिक्षकौ गणेशदत्तद्विवेदीशशिकान्त्रौ इत्यादयः उपस्थिताः आसन्। शान्तिमन्त्रं आर्यनद्विवेदी, सूचनादानं प्रशिक्षकः विनोदत्रिपाठी तकनीकी-सहयोगं च कृतवान्। कल्याणमन्त्रेण कार्यक्रमस्य सम्पूर्तिरजायत्।

आत्मोन्नतये संस्कृतमावश्यकम्- डॉ. रमेशकुमारझाः

हिमसंस्कृतवार्ता:- दिवाकरमणित्रिपाठी लखनऊ। आत्मोन्नतये संस्कृतमावश्यकम् अथ च संस्कृतध्यनेन आध्यात्मिकानुशासनम् लभ्यते तथा च समीचीनरूपेण संस्कृतभाषाज्ञानं केवलम् अस्माकं समाजाय न अपि तु समस्तदेशेभ्यः परमावश्यकम् इति उपरोक्तं वक्तव्यं उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानेन सञ्चालितायाः ऑनलाइन- प्रशिक्षण-पाठ्यक्रम- निर्माणयोजनायाः अन्तर्गतं भाषाशिक्षणकक्षायां समायोजिते बौद्धिके सत्रे मुख्यवक्तृत्वेन महाभागेन रमेशकुमारझावर्येण उक्तम्। अतिथेः स्वागतं, विषयोपस्थापनम् अथ च अतिथेः परिचयात्मकं वक्तव्यं प्रशिक्षणसमन्वयकेन श्रीदिव्यरंजनमहोदयेन प्रस्तुतम्। प्रशिक्षकेन जीवनप्रकाशमहोदयेन धन्यवादज्ञापनं, श्रीलल्लनबाबूमौर्यमहोदयेन कुशलतया मञ्जसञ्चालनम्, श्रीगोपालकृष्णमिश्रमहोदयेन कुशलतया तकनीकीनियन्त्रणं, श्रीसत्यब्रतशर्मणा मंगलाचरणं, प्रशिक्षुणा गायत्रीशाङ्कलावर्यया संस्थानगीतिका, विशिष्टसमायोजनं च दिवाकरमणित्रिपाठिना

महोदयेन नीलमरानीमहोदयया शान्तिमन्त्रः च कृतः। छात्रैः अनुभवकथनं गीतगानं शान्तिमन्त्रः च कृतः। उल्लेखनीयं यत् एतत् सत्रं भाषाविभागस्य अपर मुख्यसचिवस्य आईएएस जितेन्द्रकुमारस्य (कार्यकारी अध्यक्षस्य) प्रेरणायां, माननीयनिदेशकस्य विनयश्रीवास्तवस्य निर्देशने, प्रशासनिकाधिकारिणः दिनेशमिश्रस्य संरक्षणे मार्गदर्शने च सम्पन्नम्। एतत् सत्रं समायोजने-प्रधानसहायकस्य भगवानसिंहचौहानस्य नाम उल्लेखनीयम्। यस्मिन् कार्यालयसहायकः शान्तनुमिश्रः, संयोजकः दिव्यरंजनः, राधाशर्मा, प्रशिक्षकाः, छात्रसहितसर्वेऽधिकारिणः च उपस्थिता आसन्। ऑनलाइनमाध्यमेन संचालिताः एते सितम्बरमासिकवर्गाः संस्कृतभाषाभाषणमहत्त्वं प्रकाशयन्तः सप्तप्रेरकसत्रैः समाप्ताः। संस्था प्रतिमासं आयोजितानां कक्षाणां माध्यमेन विविधाः संगोष्ठीः आयोजयति यासु गोष्ठीषु विषयविशेषज्ञाः शिक्षिकाणां स्वभाषणेन मार्गदर्शनं कुर्वन्ति।

चलचित्रवार्ता:- अधुना 'विजय सेतुपति' इत्यस्य 'महाराजा' इति चलच्चित्रं चीनदेशे ४० सहस्रेषु पटलेषु प्रदर्शितं भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी (मुम्बई) प्राप्तवार्तानुसारं दक्षिणस्य प्रसिद्धस्य नायकस्य 'विजयसेतुपति' इत्यस्य 'महाराजा' इति चलच्चित्रम् अस्मिन् वर्षे जूनमासे प्रदर्शितम् अभवत्। अयं चलच्चित्रम् अस्मिन् वर्षे उत्तमचलच्चित्रेषु अन्यतमम् अस्ति। विजयस्य अस्य चलच्चित्रस्य बक्स ऑफिस-मध्ये अतीव उत्तमं प्रतिसादं प्राप्तम्। OTT इत्यत्र प्रदर्शितस्य अनन्तरं सम्पूर्णं भारते कोटिशः जनाः एतत् चलच्चित्रं दृष्टवन्तः। जनाः चलच्चित्रस्य बहु प्रशंसाम् अकरोत्। विजयसेतुपती इत्यस्य अभिनयस्य अपि जनाः प्रशंसाम् अकरोत्। एतत् चलच्चित्रं नेटफ्लिक्स इत्यत्र प्रथमस्थाने ट्रेण्ड् अभवत्। अधुना चीनदेशे एतत् चलच्चित्रं प्रदर्शितं भविष्यति। एतत् चलच्चित्रं चीनदेशे ४०,००० पटलेषु प्रदर्शितं भविष्यति। इदं चलच्चित्रं चीनदेशे नवम्बरमासस्य २९-दिनाङ्के प्रदर्शितं भविष्यति।

भार्यायाः प्रतिशोधः प्रतीकारः च

हास्यकणिका विशेषज्ञा- विदुषी अग्रवाल प्रेरणास्रोतः- महेंद्रमिश्रमहोदयः
पतिः स्वपत्न्या सह विनोदं कर्तुम् इच्छति स्म।
पतिः- भवत्याः कण्ठहारं सुन्दरं दृश्यते।
पत्नी बहु प्रसन्नं भूत्वा उक्तवती- धन्यवादः।
पुनः पतिः भवत्याः अधररञ्जनम् अपि सुन्दरं दृश्यते।
पत्नी अतीव प्रसन्नं भूत्वा पुनः उक्तवती- धन्यवादः।
पतिः (मनसि व्यंग्यात्मकः भावः) स्वपत्न्या सह व्यंग्यं कृतवान्- तर्हि किमर्थं राक्षसी इव दृश्यते।
पत्नी दुःखिता आसीत् यतोहि तस्याः पतिः सर्वदा तस्याः उपहासं करोति स्म। पत्नी अपि प्रतिकारं कर्तुं चिन्तितवती।
पत्नी उक्तवती- युतकं सम्यक् दृश्यते।
पतिः उक्तवान्- धन्यवादः, प्रथमं वारं मम प्रशंसां कर्तुम्।
पुनः **पत्नी** उक्तवती- भवतः हस्ते कङ्कणम् अपि सम्यक् दृश्यते।
पुनः पतिः अपि उक्तवान्- धन्यवादः। (मनसि भावः)
पत्नी उक्तवती- युतकं सम्यक् दृश्यते, कङ्कणम् अपि सम्यक् दृश्यते, तर्हि किमर्थं भवान् वारः इव दृश्यते।
पतिः- विस्मितः।
भार्यायाः प्रतिशोधः सम्पूर्णः। कदापि भार्यायाः सह वैरं मा कुर्वन्तु।

"वन्दे संस्कृतमातरम्" स्थापिता इति ज्ञातुमापि अशक्यं भवति।
लौकिकन्यायकोशः" (९९) एवं समानधर्मायाः परस्परम् संमि लिता भवन्ति इति भावः।
"माषराशिप्रविष्ट-मषीन्यायः" यथा- शकारः- भाव भाव बलीयसि खलु अन्धकारे माषराशिप्रविष्टा इव मषीगुटिका दृश्यमानैव प्रनष्टा वसन्तसेना (मुच्छकटिके)
माषराशिः अतीव कृष्णवर्णीया भवति। क स्यापि माषधान्यस्य उपरि मषी स्थापिता अनन्तरं च सः माषकणाः राशौ क्षिप्तः चेत् अनन्तरं कस्य माषस्य उपरि मषी
डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे/ महाराष्ट्र

श्रीरामायणकथा

उत्तरकाण्डम्
(त्रिचत्वारिंशः सर्गः)
रामस्य समीपं सारमेयस्य गमनम्।
(द्वितीयः खण्डः)

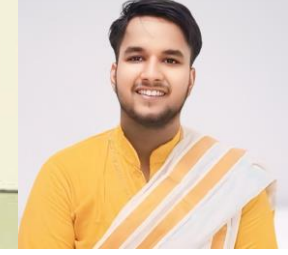
हिमसंस्कृतवार्ता, २३ प्रदीपः
pradiptnath997@gmail.com

रामस्य वचनं श्रुत्वा लक्ष्मणः क्षिप्रं सारमेयम् आहूय राघवाय न्यवेदयत्। समागतं सारमेयं दृष्ट्वा रामः अब्रवीत् हे सारमेय! तव किं वक्तव्यमस्ति ब्रूहि। तव भयं नास्ति। अथ तत्रस्थं रामं दृष्ट्वा सारमेयः अब्रवीत् राजन्! राजा हि भूतानां कर्ता, राजा हि विनायकः। राजा प्रजाः पालयति, नीत्या सुनीतया च धर्मं रक्षति। यदि राजा प्रजाः न पालयति तर्हि शीघ्रमेव ताः नश्यन्ति। राजा कर्ता, सर्वस्य जगतः पिता। राजा कालः च, युगं च, राजा हि इदं सर्वं जगत्। राजा धर्मेण त्रैलोक्यं सर्वं सचराचरं धारयते, धर्मेण हि प्रजाः पालयति इत्यस्मात् पण्डिताः राजानं धर्मं ब्रुवन्ति। हे राम! धर्मात् किञ्चिदपि दृष्ट्वापि न भवेदिति मम मतिः। दानं, दया, सतां पूजा, व्यवहारेषु च आर्जवम् इत्येव प्रेत्य च इह च परो धर्मः। हे राघव! त्वं प्रमाणानां प्रमाणमसि। सद्दिशाचरितो धर्मः ते विदितः। त्वमेव धर्माणां परमं धाम, गुणानां सागरोपमः। हे राजन्! अजानात् मया एतत् सर्वमुक्तम् अतः शिरसा प्रसादयामि, अतस्त्वं क्रोधं कर्तुं नार्हसि। सारमेयस्य सद्गुणं श्रुत्वा राघवः वाक्यमब्रवीत् हे सारमेय! अद्य तव किं कार्यं कुर्यामिति त्वं निभयेण ब्रूहि। रामस्य वचनं श्रुत्वा सारमेयः अब्रवीत् हे राजन्! धर्मेण राष्ट्रं विन्देत् धर्मेणैव अनुपालयेत्। धर्मात् शरण्यात् याति, राजा हि सर्वभयापः। हे राजन्! एतत् सर्वं विज्ञाय मम यत् कृत्यं तत् श्रूयताम्। सर्वाथिसिद्धौ नाम भिक्षुः ब्राह्मणाश्रमे वसति। निष्कारणं तेन मे दत्तः प्रहारः।

सारमेयस्य वचनं श्रुत्वा रामेण द्वारस्थः तमानेतुं तदा सम्प्रेषितः। ततः तेन द्वारस्थेन सः द्विजः सर्वार्थसिद्धः आनीतः। द्विजवरः तत्र रामं दृष्ट्वा अब्रवीत् हे अनघ! तव किं कार्यं मया कर्तव्यमिति ब्रूहि। विप्रेण एवमुक्तः रामः वचनमब्रवीत् हे द्विज! एषः सारमेयः त्वया दण्डितः अभवत्। तेन तव किम् अपकृतं यस्मात् त्वया एषः दण्डेन अभिहतः अभवत्? हे विप्र! क्रोधः प्राणहरः शत्रुः, क्रोधः महातीक्ष्णः असिः, क्रोधः सर्वम् अपकर्षति। मनुष्यैः यत् तपः, यज्ञः, यच्च दानं दीयते, तत् सर्वं क्रोधेन हरति, तस्मात् क्रोधं विसर्जये। भोग्यवस्तूनां प्रति आसक्तिं त्यक्त्वा हयानामिव धावतां दुष्टानाम् इन्द्रियाणां सारथ्यं कुर्याः। मनुष्यः मनसा वाचा कर्मणा चक्षुषा च अन्येषां हितानुष्ठानं करोति चेत् कोऽपि तं न द्वेषि, अपि च सः कस्यापि अहिते रतः न भवति।

॥ पितुर्भक्तिकाव्यम् ॥

हिमसंस्कृतवार्ता: ईशानशर्मा दिल्ली

पिता देवता तेन गेहे सुभोगं सुवस्त्रं शरीरे सुवासः सुलोके। सदा सत्पथाचारिणो मुक्तिमार्गः शरीराश्रितो वै स ईशानतुल्यः॥ यथा चन्द्रदेवः स्वकान्ता निशायां करोतीश्वरस्तापसंहारणं सः। तथा स्वैकदेशानुलिप्तस्य शीघ्रं कुतापस्य नाशं पिता वै करोति॥ करोतीव सूर्यः प्रकाशं प्रचण्डं सदाकाशमार्गं विहङ्गोडुनाय। तथैव प्रभातं स्वपुत्राय नित्यं कुलादित्यदेवः पिताश्रीः करोति॥ यथा रामचन्द्रः पितुर्वाक्यबद्धः जगामानुजेन समं काननं वै। यथासौ पितुर्वाक्यपाशेन बद्धस् तथा सम्भवेम दूतं भारतीयाः॥ यथा नारिकेलस्य रूपं प्रसिद्धं कठोरारयितं कोमलं चापि दृश्यम्। तथा जान एवं स्वरूपं पितुर्हि अहो स्वच्छचितं यथा वृक्षनीरम्॥ अहं पुण्यं पादवृन्दं भजामि विनिर्मुक्तपापाचरं संस्मरामि। करोति प्रचण्डान्धकारस्य नाशम् पितुर्भक्तिगीतं सभावं वदामि॥ अये पादसेवा चमत्कारिणी वै कुभाग्यं सुभाग्यं करोतीह नित्यम्। यथा देवपूजा करोति प्रभावं तथा पादपूजापि निर्माति भाग्यम्॥ यथा पूज्यवृक्षोऽददाच्च स्वकीयं सुखं कुतापे फलं भोजनाय। तथा पूज्यपित्रा सदा जीवनेऽपि स्वकं लब्धसर्वं स्वपुत्राय दत्तम्॥ अहो तप्तभूमौ यथा कृष्णमेघः प्रचण्डाप्रितापस्य नाशं करोति। तथैवास्ति गेहे पिता दुःखहारी सदा शोककष्टादिनाशं करोति ॥ यथा रामचन्द्रस्वयं सर्वसेव्यः स्वदुःखेन तप्तः परं कर्मशीलः। करोति स्म लोकस्य पुण्यस्य कार्यं तथा त्यागमूर्तिः पितापि करोति॥ पितुर्भक्तिकाव्यं लिखित्वापर्येऽहं भवत्पादपद्मे परं प्रेमपत्रम्। तवैव प्रिय! प्रीतिपूर्णच्छटायां वसानीह लोके तथैवान्यलोके॥

राज्यस्तरीयसंस्कृतछात्रप्रतियोगितानां

षोडशतमः महोत्सवः हरिद्वारमहाजनभवने

उत्तराखण्ड-संस्कृत-अकादमी (उत्तराखण्डसर्वकारः)
राज्यस्तरीयाः संस्कृतछात्रप्रतियोगिताः
उत्तराखण्डराज्ये 22-23 अक्टोबर, 2024
प्रतियोगितानां विवरणम्
संस्कृतपाठकम्, संस्कृतसमूहगानम्, संस्कृतनृत्यम्, संस्कृतविचारः, संस्कृत-जातुभाषणम्, अश्लोकीकारणम्
उत्तराखण्ड-महाजनभवने, विकटन-दुर्गाधारी श्रीक. भूषणवाला, हरिद्वारम्

हिमसंस्कृतवार्ता-कुलदीपमेन्दोला।

उत्तराखण्डसंस्कृत-अकादम्या राज्यस्तरीय-संस्कृतछात्रप्रतियोगिता षोडशतमसंस्कृत-महोत्सवरूपेण आगामी २२ तथा २३ नवम्बर दिनांके हरिद्वारे महाजनभवने समायोज्यते। अत्र उत्तराखण्डराज्यस्य त्रयोदशजनपदानां छात्राः द्वादशप्रतिस्पर्धासु भागं ग्रह्णन्ति। एषः महोत्सवः संस्कृतभाषायाः प्रचार-प्रसारं, संस्कृतेः संवर्धनं च, छात्रेषु भारतीयसाहित्ये च कला-ज्ञानवृद्धिं च उत्पादयिष्यति। एतस्य महोत्सवस्य मुख्योद्देश्यः संस्कृतभाषां प्रति छात्राणां रुचिं सम्मानं च, संस्कृतेः पुनरुज्जीवितुं च प्रासंगिकभाषायाः रूपेण पुनर्निर्माणयितुं आयोज्यते। प्रतियोगितायां छात्राः श्लोकोच्चारणं, संस्कृतगानं नृत्यं, नाटकं, संस्कृतवादिवादि, आशुभाषणं यथा विविधकला-ज्ञानं प्रदर्शयिष्यन्ति। एतेषां प्रतियोगितातरङ्गे छात्राः संस्कृतभाषायाम् अधिकं कौशलं प्रदर्शयिष्यन्ति।

संस्कृतनाट्यं - प्रमुखम् आकर्षणम्

महोत्सवस्य एकं विशिष्टम् आकर्षणं संस्कृतनाट्ये भविष्यति। रामायणं, महाभारतं, कालिदासस्य नाटकानि च अन्यानि प्राचीनसंस्कृतग्रंथाधारितानि नाटकानि छात्राणां द्वारा मंचितानि भविष्यन्ति।

अत्र अभिनयं संवादं भाषणं च अद्भुतं संगमं दर्शयिष्यति, यः दर्शकाणां अभूतपूर्वं अनुभवं दातुम् अर्हति। नाट्ये छात्राः संस्कृतभाषायाम् अभिनयकौशलं प्रदर्शयिष्यन्ति च भारतीयसंस्कृतेः गहनंगतायाः अनुभूतिं प्राप्तुं अवसरं प्राप्स्यन्ति। महोत्सवस्मिन् संस्कृतविदुषां, शास्त्रज्ञानां, साहित्यकाराणां च अद्भुतं संगमं भविष्यति। संस्कृतभाषां प्रति समाधिः शिक्षकाः, समाजसेवकाः च संस्कृतप्रेमिणो महोत्सवे भागं ग्रह्णन्ति च, संस्कृतमहोत्सवः केवलं शैक्षिकप्रतियोगिता न, किन्तु भारतीयसंस्कृतेः एकं संवर्धनकार्यम् अस्ति। प्राचीनभारतीयज्ञानं, कलायाः च साहित्यस्य अभिव्यक्तिः यूनां सम्मुखं प्रकटयितुं च संरक्षयितुं महोत्सवस्य उद्देश्यः अस्ति। विविधप्रतियोगिताः तथा नाट्ये संस्कृतभाषायाः सौन्दर्यं अभिनयं च छात्राः दर्शकाः च अनुभवयिष्यन्ति। षोडशतमसंस्कृतमहोत्सवः उत्तराखण्डराज्ये संस्कृतभाषायाः पुनर्निर्माणे च प्रचारे एकं महत्वपूर्णं पदं भविष्यति। हरिद्वारे आयोज्यमानः एषः महोत्सवः संस्कृतस्य केवलं एकं शैक्षिकविषयमात्रं न, किन्तु भारतीयसंस्कृतेः सारं च प्रस्तुतयिष्यति। महोत्सवमाध्यमेन छात्रे संस्कृतभाषायां कौशलवृद्धिं लभिष्यन्ति च संस्कृतभाषां प्रति श्रद्धां प्रेमं च अधिकं अनुभावयिष्यन्ति। एषा प्रतियोगिता संस्कृतभाषां प्रति नवजागरूकतां एवं उत्साहम् उत्पादयिष्यति, या आगामीकाले संस्कृतप्रसारणे सहायिका सिद्धा भविष्यति।

ज्ञानप्रश्नोत्तरी

डॉ.विवेकः, जोगिन्दरनगरम्

सामान्यज्ञानम्

- प्रश्नः.1 महाभारतस्य रचनाकारः कः?
उत्तरम् - महर्षि व्यासः
प्रश्नः.2 तक्षशिला नगरं कुत्र आसीत्?
उत्तरम् - अद्यतनं पाकिस्तानदेशे।
प्रश्नः.3 भारतस्य प्रथमः राष्ट्रपतिः कः?
उत्तरम् - डॉ. राजेन्द्रप्रसादः।
प्रश्नः.4 जलस्य रासायनिकं सूत्रं किम्?
उत्तरम् - H₂O
प्रश्नः.5 सौरमण्डले सर्वाति दीर्घः ग्रहः कः?
उत्तरम् - वृहस्पतिः।

संस्कृतज्ञानम्

- प्रश्नः.1 गायकः इति पदस्य सन्धिः विच्छेदः किम्?
उत्तरम् - गै + अकः।
प्रश्नः.2 कवर्गस्य उच्चारणस्थानं किम्?
उत्तरम् - कण्ठः।
प्रश्नः.3 असत्यम् (न सत्यम्) इत्यत्र कः समासः?
उत्तरम् - नञ् समासः।
प्रश्नः.4 'भानुषु' इत्यस्य पदपरिचयं देयम्।
उत्तरम् - पुल्लिङ्गः, भानुशब्दः सप्तमीविभक्तिः बहुवचनम्।
प्रश्नः.5 संस्कृते समयः '11:30' भवति ---
उत्तरम् - सार्धं एकादशवादनम्।